

skulle have en enkelt Lov, der med eet Slag skænker Folkekirken en ny fuldstændig Forfatning, men at Meningen er, at Ordningen af dens Anliggender skal sles af Lovgivningens Vel. Med Glæde har jeg hilset den, som jeg troer, gode Begyndelse dertil, som med de nævnte Love er gjort; men Enhver, som har bevæget sig i det virkelige Liv, og som fordomsfrit betragter Forholdene, som de ere, vil erkjende med mig, at vi have Trang til en mere udvidet kirkelig Frihed end den, vi allerede ere i Besiddelse af. Derfor har jeg med ikke mindre Glæde hilset nærværende Forslags Fremkomst i Thinget, og navnlig de Bestemmelser i samme, der sigte til at ophæve Evangen til kirkelig Vielse og kirkelig Confirmation. Jeg er gjerne med, og kan ifølge min Betragtning af Kirke og Christendom ikke Andet end af Hjertet være med at dele det Ønske, at Alle, som ere Borgere af det fælles Fædreland, til lige vare sande Borgere af eet Kirkesamfund; men jeg kan ikke være med ved nogensomhelst udvortes Evang at tvinge Folk derhen, hvor de ikke af Hjertet kunne være med. Jeg siger gjerne Ja, naar man nævner kirkelig Tro og kirkeligt Troesliv som det fasteste Grundlag, ogsaa for ægte trofast Borgersind; men jeg kan ikke være med at frakjende Noget Ret til Navn af en god Borger, fordi han maa sige sig selv og ærlig vil være ved for Andre, at han ikke staaer paa denne Grund, og mod Saadanne, hvad enten de ere Faa eller Mange, anseer jeg det for en simpel Retfærdighedshandling, at man fritager dem for med Læben at aflægge Løfter, som Hjertet modsiges. Det forekommer mig, at det er en Retfærdighedshandling, hvorved Alle vinde og Ingen taber, thi Kirken taber ikke dem, som den aldrig besad, og ikke ved nogetsomhelst Evangsinddel kan komme i Besiddelse af, og Staten kan kun vinde ved, at den skænker sine Borgere Ret til ærlig Færd i alle og da navnlig i Livets vigtigste Anliggender. Hvad der her tilsigtes Løst, kan i ingen Henseende kaldes gavnlige Vaand, men er i enhver Henseende trykkende Rænker. Men jeg kan heller ikke være med længere end til at løse disse Rænker; og jeg kan derfor ikke gaae ind paa den Bestemmelse i Forslaget, at Alle skulle gaae

til den borgerlige Øvrighed for at faae deres Ægteskab fuldbgyrdet. Jeg troer ikke, at dette er nødvendigt. Hvad der er Trang til, er, at det stilles Enhver frit, om han vil gaae til Præsten eller den borgerlige Øvrighed. Jeg troer ikke, at Lovforslagets Bestemmelse er tilraadelig; thi det danske Folk gaaer i det Hele ikke let ind paa nye Foranstaltninger i saa Henseende, hvis Gavnlighed eller Nødvendighed ikke er almindelig anerkjendt.

Jeg skal ikke nærmere gaae ind paa Forslaget i dets Enkeltheder, fordi jeg altfor godt føler, at jeg i saa Henseende selv trænger til at blive belært; og jeg haaber at blive belært ved den, som jeg ventes mig, grundige Forhandling, som Sagen her vil blive Gjenstand for. Jeg skal kun til Slutningen udtale det Ønske, at det ærede Thing vil skænke Forslaget den Velvilje og Opmærksomhed og hde det den Fremme, som jeg troer, at det ifølge den Tanke, der ligger til Grund for samme, fortjener.

Sammerich: Det var mig ikke ubekjendt, at Forslagsstilleren tænkte paa noget Saadant eller noget Lignende som det, der foreligger i hans Forslag. Ikke desto mindre, da jeg først saae Forslaget anmeldt: „Lov om Sognebøger og deres Førelse m. m.“, saaldt det mig paa ingen Maade ind, at dette laa heri. Der gik Dage hen, før jeg saae paa det; jeg tænkte det var en mindre vigtig Sag, men da jeg læste Forslaget, opdagede jeg, at det, som tidligere bemærket, seiler ganske under et falskt Flag. Det er en farlig Sag med denne Seilen under et falskt Flag, og jeg vil blot henstille til den ærede Forslagsstiller, hvad han vilde sige, om Danmarks Riges Grundlov var kommen seilende under det Flag: Lov om Regjeringens Indretning m. m. Dette „m. m.“ har i det Hele taget for mig en meget usmagelig Klang. Jeg kommer altid derved til at tænke paa Wiernerne, hvor det hedder: „Her er en ny Wiise om det skrækkelige Mord paa Anager med Mere, som samme sørgelige Wiise indeholder“. Jeg kan ikke afvise saadanne Ideasociationer, og naar jeg nu spørger: hvad skjuler sig her i dette „m. m.“, saa bliver Svaret: en radical